

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Évesi ár 12 hónapra 10 forint Félévesi ár 6 hónapra 5 forint Negyed évi ár 3 hónapra 3 forint Egy hónapra 1 forint		Felelős szerkesztő K u t a s i I m r e .	Szerkesztőség Csapó-utca 9. sz. Klodóhivatal Csapó-utca 9. sz. Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel.

Kétféle mérték.

Debreczen, okt. 25.

A katonai becsület s a polgári becsület százszor hangoztatott, de el sohasem intézett ügyében már megint vannak olyan változatok, esetek, amik a kérdést előtérbe tolják és tág teret adnak a gondolkodásra afelől, hogy van-e igazság, s ha van, mi-féle igazság van ebben a monarchiában.

Két eset van, mindkettő Ausztriában történt. Az egyik: egy hadnagy sértő szót mond egy mulatságon, egy polgár felel rá, amit a hadnagy nem hall. A polgár másnap ezt elmondja azzal, hogy a hadnagy nem reagált a sértésre. A hadnagy ezt megtudván, megvagdálja a polgárt, azon felül bepörli becsületsértésért. S a bíróság csakugyan el is itéli pénzbírságra a polgárt, miután a hadnagy a szabályokra hivatkozik, hogy neki így kellett eljárnia. E szerint a polgárt, mert egy oly sértést, melyre okot nem szolgáltatott, visszautasít, megsabdalyják, ráadásul meg is büntetik, a katonának ellenben mi baja sem lesz. Ellenkezőleg akkor lett volna baja, ha nem így járt volna el.

Ez az egyik ugynevezett igazság. A másik eset is érdekes. Egy polgárt családi becsületében sért meg egy hadnagy. A sértés minősége súlyos feltételű párbajt követel, amely meg is történik. A polgár

agyonlövi a hadnagyot, amely tett után kénytelen megszökni, hogy az azonnal való letartóztatást és vizsgálati fogságot kikerülje. S most országosan körözik, mint valamely gonosztevőt. Ha azonban a hadnagy lötte volna agyon a polgárt, akkor egészen rendben lett volna a dolog, mert nem tett mást, csak a szabályai szerint cselekedett.

Ez a másik ugynevezett igazság. Targyalásuknál természetesen mellékes a hadnagyok dolga, a panasz, amely felhangzik nem rajtuk fordul meg, hanem a rendszeren. — Azon a rendszeren, amely ilyen különbségeket csinál a katonaság részére. S amely bár az egész vonalon súlyosan nehezedik az államfentartó polgárságra, ezekben az igazságügyi botlásokban éri el legviszatasztóbb mivoltát. Jogállamban ilyesminek nem volna szabad megesnie. S tény, hogy még is megesik, mutatja, hogy Ausztria nem jogállam. Mi sem vagyunk jogállam, mert hasonló esetek nálunk is épp így történhetnek, azzal a különbséggel, hogy magyar bíróság aligha ítélte volna el a már megvagdalt polgárt még pénzbüntetésre is. Ilyen egy rókaról való két bőrnuzás csak Ausztriában eshetik meg.

Ausztria népe joggal kérheti, kérhetjük mi is: miért mérnek ki ilyen kétféle igazságot az emberekre? Mi haszon

hármlik ebből az államra? Jól keresve: semmi. Mert azt csak nem lehet haszonnak nevezni még autokrata felfogás szerint sem, ha az államalkotó közösségben egy állami intézmény iránt egyre fokozódóbb ellenszenv támad. Joggal kérheti Ausztria népe, hogy mit ér alkotmányos nép képviselése, ha a nép és az uralkodó által közösen hozott törvények nem igazak? Kérheti, hogy kinek van igaza az uralkodó által szentesített törvénynek, vagy annak a katonai szabályzatnak, amely semmi esetre sem törvény?

Legfőbb ideje, hogy ezek a kérdések tisztáztassanak, amint odaát, úgy nálunk is, mert már nagyon kényelmetlenek és kellemetlenek mindkét félre nézve. A katonai tisztikar legnagyobb részének úgy sincsen szüksége ilyen külön védelemre s külön jogokra: ő maga okot nem szolgáltat arra, hogy ilyen joggal élnie kelljen az esetleges jogtalan támadások ellen; meg tudja védeni magát karja és fegyvere által akkor is ha nem csinálnak a számára olyan külön igazságokat, amelyek a végeredményükben az erőhatálon alapulván zsarnokai s azokra nézve is megszegényítők, akiket védeni akarnak.

Eredendő emberi véték az, amely különbségeket s kasztokat csinál. Ezek voltak, vannak és lesznek. A fiatal nemes ur aki lenézi apját, mert neki egygyel több

Tárcza.

A felleghajtó sapka.

Írta: Szirén.

Kontyod község érdemes főbirája oly nagy tekintélynek örvendett a faluban, hogy bizony még az öreg tiszteltes ur sem általotta süveget emelni előtte.

Hát még a falu közönséges gondolkodással megáldott népsége, az bámulta még csak jeles birája földi érdemeit. Nem is volt szó ott soha más főbiróról. Mikor a szavazás napja elérkezett, egyező akaratú, egyhangú kinyilatkoztatással adták szavazatjukat Mázsás Márton uramra, a régi s a falu becsületét oly magas fokra emelt öreg-biróra.

Lett is Mázsás Márton bíró uramnak nagy eibizakodottsága. Azt hitte a jámbor ember, hogy még a csizmája talpa is csupa észszilánkokból van felszegezve. Ment is minden a maga rendiben, a mennyiben községy gyűlések alkalmával senki sem merészt neki ellentmondani. Az ő szava állott, akár csak a római pápa ő szentsége csalhatatlanságot hirdető dogmája. A többi plágyfejű s a tudatlanság mezején termő kőkénybokrok fanyar gyümölcsseit edegelő atyafiak ragyogtak a mélységes hallgatásban.

Egy nyári vasárnap délutánján együtt ülve látjuk a falu két eszes emberét: bíró uramat és Kópé Pált. Az idő szerfelett meleg, s a zsalus ablakkal ellátott szobában is

fertelmes ájor huzódik végig, mely bíró uram ékesen deli termetéről le is füllesztette a báránnyór készítményt. Neki vetkezve ül az asztal mellett, míg Kópé Pál csákányos egy karosládán pihenteti lelke sárházból készült alkotmányát.

Előbb mélységes a csend, csak a jókedvű legyek szárnyzizegése hallatszik, a mint bíró uram vörös színnel ecsetelt orráról Kópé Pál nagy kagylóju füleihez törekednek.

— Áunnye, az áldóját ennek a légynek! — pattan fel bíró uram, midőn egyik kétröpü a levegő beszívására alkotott orrlukkaiba iparkodott betekinteni. — Hát nem megeszi az embert?

Kópé Pál is oda csapott érdes markával a nagy füleihez s rátromfolt a szóra:

— A mán igaz!... Nekem is majd kivájjja a szemem!... Tán biz esőt érez az ebugatta?

— Csak ne is emítsd, te Pali, mert kifordul a bélem! Adott már Isten ő szent felsége, hogy az anyafüvem pogácsa lett mán. Régóta is régom már a fülét annak a vén papnak, hogy imádkozzék a jó idő után, de füle-botját se hajtja!

— Mert tán attól tart, hogy meg sem is hallgatná a teremő Isten a keserves könyikálását!

— Lehet a, hallod!... Nincs is olyan ész több a faluban, mint mi ketten. Csak az a baj, hogy az esőzés ellen mi sem tudunk mit tenni!... No, de add elő azt a butykost!

Kópé Pálnak épen kapóra esett e felszólítás. Régóta pislángatott már sóvár sze-

mekkel a zöld edény felé, melyet meg nem szünt nagyrabecsülni, hirtelen felugrott a karosládáról s fölönfogta a jóízű nyeledelem befogadására szánt eszközt, s oda állította bíró uram elé.

Mázsás Márton uram értette a tempós ivást. Előbb megtörülgette a saját, majd a butykos száját, azután megbillentette hátra a fejét, hogy a torok lépcsőin annál szabadabb sikamlásban vonuljanak le a jó nedű cseppjei. Majd megemelte a butykost, s lassu tempóban vitte szájához, mialatt Kópé Pál szeméi a kívánság tűzében égtek.

— Brr! Az átkozott zsidaja!... Mintha csak nafta volna, olyan komisz ez is!... Mán meg is nézem nála a grádot! — mondá bíró uram, miután illő módon bekebelezett a butykos tartalmából.

Kópé Pál még kinalást sem várt, hanem hamarosan fölöncsipte a zöld eszközt s kegyet lenül meghuzta.

E pillanában kopogtattak az ajtón. A csákányos ijedt arcczal tette le hirtelen a jó italt rejtő edényt s hamarosan helyet foglalt a karosládán. Azt hitte, hogy valamelyik panaszos fél jön be.

— Szabad! — szólalt meg bíró uram tekintélyét hirdető szavakkal.

Az ajtó felnyílt, s belépett rajta egy ismeretlen személyiség, kire bíró uram, de még Kópé Pál is, méltó elnévelással függeszté szeméit.

Előre görbült testü, alacsony emberke volt a belépő, tollseprőhöz hasonló nagy bajusszal ajkán. Lábam terjedelmes cipőt dobált ide s tova. Felöltöje az időtől kisárgult, kopott állapot volt.

őse van, mint az apjának: mert ismeretlen figura. Elvégre miért ne rendezne kasztokat, akinek kedve van hozzá?

Csak éppen az igazságban és az igazságszolgáltatásban nem volna szabad különbségeket csinálni. Mert az végezetül a közös érdekek romlására vezet.

A népszerűtlenség művészete.

Debreczen, okt. 25.

Az országok kormányainak tényezői között — nemcsak minálunk, mindenütt a világon — legnépszerűtlenebb a pénzügyi kormány, vagyis a pénzügyminisztérium. A többi osztályminisztérium a hatáskörébe tartozó intézmények révén mégis annyit, amennyit jutat is az országnak és az ország népének de a pénzügyminisztérium nem ad semmit, csak elvesz mindent; adót hajt be, vámost szed, s présel minden lehető módon és eszközzel, amelyeket a törvény a rendelkezésére bocsát. Nagyon természetesen; mert hisz éppen a pénzügyminisztérium az, amely el kell, hogy pénzforsókkal lássa a kormányzat többi ágát, vagyis az egész államháztartást; és mivel e pénzforrást az állam adózó polgárainak tárczájában keresi s találja is meg, könnyen érthető, hogy népszerűsége mélyen aláásódik. Hogy szeresse valaki azt a hatóságot, amelyik a zsebében kotorász, még akkor sem, amikor az illető hatóságnak e kotorászásra a törvény adta meg a felhatalmazást.

A »fináncz« a magyar, s úgy tudjuk, bármely nemzetbeli szegény ember szemében is mindig kellemetlen személy volt, s ebben az ellenszenvben osztozkodik felettes hatósága is, a pénzügyminisztérium. Ugy

A jövevény köszönt s ezután haptákba kanyarította vézna termetét.

— Mit akar maga? — kérdezte bíró uram illő fensőséggel.

— Engedelmet kérek, nem tudom: jó helyen járok-e? Én a helység nagyérdemű főbíráját keresem!

— Hájszen én vónék az, vagy mi!... Hát nincs szeme?

— Van biz nekem, de hát csak nem ismerhetek mindenkit derűre borura! — felelt a kis emberke.

— No, mert hogy észrevehetné rólam mindjárt, azért mondom! — büszkélkedett Mázsás Márton uram. — Hát mit is akar no? Csak nem kéregető?

— En la? Én volnék kéregető?... Uram bocsásd meg bűneit!... Oh Troillus! Oh Páris! — mondá a kis emberke kegyetlenül forgatva szemét.

— Hájszen jó van no!... Azért csak ne haragudjék! Ha nem kéregető, annál jobb! — engedékenykedett a főbíró ur. — En nem tudhatom: mit akar!

— Halljátok meg, ti egek! Vedd füleidbe izraeli imet: nem tudja, hogy mit akarok!... Én bizony ezt a sapkát adnám el!

E szavak után a pilátuskodó emberke egy hegyesre alakított báránybőr süveget vont elő kopott felöltője alól.

Bíró uram a süvegre pillantott, azután a beszédes kis emberkére s elképedve hallgatott egy ideig. Maga Kópé Pál is, ki pedig annak idején a tallánokat öldögte, felette meg volt lepette.

— Mit beszél? — jött szóhoz bíró uram. — En vegyem meg a maga sapkáját? Van nekem, hála Istennek, fejembevalóm. Mán még egyet oda is adtam vót

látszik, a közkedveltségnek ez a tekintélyes hiánya azután az idők folyamán annyira a vérebe ment át a pénzügyminisztériumnak, hogy talán már nem is érezné jól magát népszerűtlenség nélkül, s még akkor is minél népszerűtlenebb igyekszik lenni és maradni, amikor a körülmények és az adott helyzet erre egyáltalában nem kényszerítik. Sőt, amikor egyenest az volna a módjában, hogy minden megerőltetés nélkül kellemes legyen a közönségre nézve, még akkor is erőnek erejével boszúságot szerez annak, s végképpen kellemetlenné teszi magát. Szóval, valóságos művészetté fejlesztette magában a népszerűtlenséget, illetőleg a népszerűtlenség minél nagyobb biztosítására való igyekezetét.

Mert a sok minden adóbehajtáson kívül van a pénzügyminisztériumnak olyan foglalkozása is, amikor nem csupán a pénzt veszi el a polgároktól, hanem ezért a pénzért ad is cserébe valamit. E foglalkozás körébe tartozik pl. a dohánygyedárúság. S mostan beszéljünk a szivarokról, meg a cigarettékről, amelyek, miként említettük, módot nyújtanak a pénzügyminisztériumnak arra, hogy a kényszerűségeen kívül is kellemetlenné s népszerűtlenné tegye magát a közönségre nézve.

A magyar szivarok egyáltalában nincs semmi zamatja. Magának a magyar dohányoknak tudniillik, épp úgy, mint minden dohányoknak, szintén van bizonyos zamatja, hanem ezt a hivatalos kezelésben páczolással kiveszik belőle. Csak füstszaga van a mi szivarunknak és örülhetünk, ha legalább ezt a füstöt élvezhetjük, ha t. i. legalább szelel a szivarunk. Minél drágább valamely magyar szivar, annál több reményed lehet

rá, hogy, ha szivod, szelel is; és viszont, minél olcsóbb, annál homályosabbak a szelelésre s egyáltalában az elszívhatásra való kitátásaid. Van ugyan egy-két igen olcsó, potomáru szivar, »hosszu szivar« amelyikről némely rajongók azt állítják, hogy kitűnően szelel, s ez meglehetően; de hogy a már nem potomáru, csak olcsó, tíz, tizenkét, tizen-nyolczfilléres szivarokra nézve már találó a főntebbi tétel, az elvitázhatatlan, Mert a magyar dohánygyárak mindent kipáczolnak a dohánylevélből, úgy, hogy a szivarban nincs más, mint a nikotin, s az a lehetőség, hogy, ha meggyujtod, ég, sőt esetleg szelel is. Az olcsóbb szivaroknak csupán külső borítékja teljes dohánylevél, a belseje pedig — akár csak a töltött hurkáé — törmelék. Ha a szivar valamivel drágább, kevesebb benne a törmelék dohány, s ha még drágább, már az egész csupa dohánylevélből készült. A tizenegy, tizennyolczfilléres szivaroknak ezen kívül már a külső borítékjuk is finomabb, Borneo-ból, Jáva-ból hozott dohánylevél, úgy, hogy amikor rágyujtasz, egy pillanatra némi illuziód támadhasson: jó dohányt szipákolasz. Pedig mily tévedés! Az alsó, többi dohánylevelek ezekben is az agyonpáczolt magyar dohánylevelekből sodródtak, s válogathatsz ki te a tözsdében bármily szép, pettyes, világos szivarokat, bizony épp olyan az belül, mint a legfeketébb, ránczos borítékú. Csak a ruha más, a test ugyanaz.

Azt sem értjük ugyan, hogy amikor a közönség tulnyomó része a világos szivarokat szereti és keresi, mért bocsát forgalomba a dohányjövődék állandóan s következetesen barnánál barnább szivarokat, és mért nem teszi meg ennek a milliókat elfüstölő dohányzó közönségnek legalább azt

a nyáron a csordásnak, mert elkopott vót a prémje.

— O-o-óh!... No, ez okos beszéd!... Oh Troillus, oh Páris!... Hát maga mit képzel? Azt hiszi, hogy ez a süveg olyan süveg, mint a maga kopott tők fedője?

— Hát persze, hogy persze!... Sapka sapka! Egyik olyan, mint a másik!

— Bejártam kétszer a világot! Voltam Veronában, Nápolyban, Sziciliában. Ettem egy tálból a vadakkal s ittam szomorodnyit a rézbőrűekkel. Egy rézbőrű főnök jó barát ságot kötött velem s az ajándékozott meg ezzel a sapkával.

Bíró uram jónak látta a beszédre nyitva feledni nyírott bajszától árnyalt száját. A kis emberke meg merészen folytatta.

— Tudja: ez olyan sapka, hogy elhajtja a felleget! Ha magának nincs szűksége esőre, hát kiáll az udvar közepére. A sapkát kezébe veszi s elkezd lóbáznit le s fel. A fellegek mindjárt úgy eltakarodnak, mintha ostorral hajtánák őket.

Tyhá! Hát igazán olyan szerszám volna ez a süveg? — ugrott fel bíró uram. — Ez már aztán derék állapot volna. — Most is éppen pocsekká tette szénámat az eső!

— Oh Troillus, oh Páris! Hát még kételkedik?... Most mindjárt megpróbálhatnók, de fájdalom: egy darabka felleg sincs az égen.

Bíró uram szentül elhitte a beszédet. Hát ha van szemalóm, gőzkocsi, meg más egyéb különlegesség, miért ne lehetne felleghajtó sapka is?... Ott a rézbőrűeknél, még nagy a természetfeletiekben való jár-

tasság. Jó volna biz' azt megszerézni, legalább akkor lenne eső, mikor ő akarja!

— Mit szólsz hozzá te Páli! — kérdezte meg a vitéz csákányost.

— Hájszen... izé... jó volna biz' az a községnek!... Ugy sem ér már a pap imádsága semmit! Legalább bíró uram elhajtogatná vele a felleget!

Mázsás uram alaposan körülforgatta a felleghajtó sapkát, mialatt a kis emberke mélységesen hallgatott.

— Mégis... izé... vagy mi!... Jó volna tán kipróbálni előbb! — nyekegte illő kételkedéssel.

— Hát mit próbálgatna?... Törömsen felleget az égre és én elkergetem!... Ne töltesse velem az időt! Kell, nem kell! mondja meg, mert sietek! Ha magának nem kell, megveszi más!

— Hájszen megvesszük, no!... Mennyiért adná ide? — mondá bíró uram.

— Annak bizony harmincz forint az ára! — felelt a kis emberke.

— Harmincz forint!? — képedt el a bíró. — Hát volna lelke egy sapkáért ennyit elkívánni?

— Sapka? Ez nem sapka? Ez felleghajtó sapka!... Nem harmincz forint kárt csinál magának az időjárás egy évén! Kell nem kell?

— Alább kezdenők talán az alkut, mert ez bizony nagy összeg! — kérte Mázsás uram.

A kis emberke hóna alá csapta a sapkát s indult kifelé, Kópé Pál oda kacsintott bíró uramra, hogy mégis csak nem kellene talán elereszteni azt a sapkát.

Bíró uram is ilyen gondolatokkal lelke-

a csekély szivességet, hogy — mikor ugyanis csak a külső dohánylevélről van szó — világos levélből sodorná rá a szivarjaira ezt a külső mást, a borítékot?

De hiszen mindent megmagyaráz, ha nem felejtjük el, hogy a pénzügyminisztériumnak a vérében van a kellemetlenkedés és csak utalnunk kell arra az esetre, hogy egy időben nagy közkedveltségbe kezdtek jönni a régi nyolczkrajczáros opera szivarok, s amint ezt megneszlette a pénzügyminiszter, rögtön bevonta az operast.

— Izlik az operast? Megálljatok, majd adok én nektek: jó szivart szívni!

Szólt, s kipocsátott más szivhatatlan szivarokat, s egy hihetetlenül rossz új operast, melyet inkább olcsón, hat krajczárért árassit csak hogy jó ne legyen.

Ilyen a pénzügyminisztérium, amikor az ő kedves, jövedelmező dohányüzleteiről van szó, s még nem volt eset, hogy amikor valami fajta szivar, vagy cigaretta kelen-dőégnek kezdett örvideni, a dohányjövédék be ne vonta volna, tovább gyártotta volna, vagy — ha egyiket sem tette a kettő közül — legalább meg ne drágította volna.

Ugy látszik, most megint jobban izlik a közönségnek egyik másik szivar, mert — miként egy lembergi tudósítás jelenti — az osztrák pénzügyminiszter elhatározta, hogy a szivarok árát fölemeli. A hír ugyan az osztrák pénzügyminiszterről szól, de mivel e tekintetben a két országban egyöntetű az eljárás, az osztrák példát a magyar dohányjövédék is követni fogja, s így azt hisszük, a szivarárak fölemelésének kérdése nálunk is időszerte, és ismét alkalmat ad majd a magyar pénzügyminisztériumnak is, hogy tovább növelje a dohányzó közönség előtt régi, ősi népszerűtlenségét.

tett, mert a pítvarból visszakiáltotta a kis embert.

— Ej, no! . . . hogy mindjárt megharagszik! . . . Hójszen alku nélkül nem megy a vásár! . . . Jöjjön vissza no!

A kis emberke arcán látható derűtlenséggel tért vissza.

— Erre nincs alku, atyafi! Örömmel fizetheti érte azt a csekélységet. Ez a sapka megalapítja a maga hírnevét. Nem válnék én meg tőle ezer forintért sem, de szükségem van a pénzre.

Bíró uram nem tett több ellenvetést. Benyúlt a zsebébe és a zsíros zscskóját elővonva, kiviasott a kis ember markába harmincz forintot. Az meg ott hagyta a sapkát s hirtelen odább állott.

Hamarosan híre futott a faluban, hogy mily nagyszerű sapkát vásárolt Mázsás Márton bíró uram. Ment is csodájára az egész falu. Valóságos bucsujárást rendeztek a bírói hajlék körül. Mindenki látni óhajtott azt a fufangos sapkát, mely elhajtja a fellegot.

Néhány napig e remek vásárlás után szép napos idő volt. Egyetlen darabka felleg sem került az égre. De nem is vágyott rá senki. A sok learatott buza ott volt minden a mezőn. Maga bíró uram sem igen óhajtotta az esőt, bár kíváncsi volt már megpróbálni azt a felleghajtó sapkát.

Egyszer aztán könyörült rajta a természet. Sötét felleg semolygott fel az égi nyugati peremén és sebes vonulással tartotta be az ég tiszta tükörét.

Kópé Pál hirtelen ott termett bíró uram házában s derült ábrázattal mondá:

— No, hála Istennek, jön a felleg! Most már megpróbálhatjuk a sapkát!

A burok szabadságharcza.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 25.

Sehogysen akarják az angolok megérteni, hogy a burok szeptember 15 én, Kitchener kiáltványára mindannyian meg nem adták magukat. Lapjaik, t. i. azok, amelyek mindenkor a háboru harsonáját fújták: különböző módon magyarázzák ezt. Eleinte azt hirdették, hogy a burok szívesen megadnák magukat, de vezérek terrorizálják őket és azért nem merik letenni a fegyvert.

Azután, éppen megfordítva, azt hangoztatták, hogy a burok vezérei szívesen megadnák magukat, de félnek a harcosoktól. Ez a magyarázat sem elégítette ki a kíváncsi angol népet. Most azután a »Prot. Elisabeth Herold« című fokföldi angol barát újság szögél egy új magyarázattal. Azt mondja, a burok a külvilágtól teljesen elvannak zárva. Nemcsak élelmiszert, nemcsak ruha, de pénz sem juthat hozzájuk. Zsoldjukat emiatt utalványokban fizetik ki nekik a vezérek. Ezeket az utalványokat pedig Európában lelkiismeretesen elkünyvelik. A burok harcosok most abban reménykednek, hogy minél tovább tart a háboru, annál gazdagabbak lesznek. Ezért nem bánják, akármeddig tart a harc.

Lám, milyen együgyű mesékkal vigasztalják magukat az angolok!

Kitchener kiáltványának ama másik fenyegetését, hogy a harcban álló burok birtokait elkobozza: lassan lassan megvalósítja. Nemcsak elkobozta a burok földjét, de kényszer utján már elis adta lelkes angol hazafiaknak, akik örültek az olcsó földnek. Amikor az angolok a háboru elején még a Vaal-folyam innenső oldalán állottak és tartani lehetett attól, hogy a burok a johannesburgi aranybányákat, amelyek hatalmukban voltak, szétfognák rombolni; az angolok tiltakoztak.

Abban az időben Chamberlain azt az emlékeztető nyilatkozatot intézte Krügerhez, hogy az aranybányák magántulajdont képez-

nek és ő Krüger, mint államfőt, személyesen felelőssé teszi érte, ha burok szétrombolná az aranybányákat. Ez a fenyegetés fölösleges volt, mert a burok már akkor is nemesebben gondolkodtak, mint az angolok most, akik a burok földjét, tehát legsajátabb magánvagyonát kobozzák el. Ez a földelkobzás nem egyéb, mint az egész burok népnek, mint nemzetegységnek kiirtása. Mert a buroknak semmi más foglalkozása nincs, mint a földművelés. Sem a fejével, sem a kezével más kenyérkereső munkát végezni nem tud.

Mindazt, amire neki és nagyszámú családjának szüksége van: földje adja meg neki. Ha ezt a földet elrabolják tőle: koldussá lesz, aki gyámoltalanabb a legkisebb gyermeknél. Nem marad tehát más választása, mint vagy kivándorlani, vagy Afrika végtelen síkjain cigányéletet élni.

Kitchener lordnak ez a legújabb gazsága tehát érthető elkeseredést szül a burok közt. A gyűlölt angoloknak egyetlenegy rendszabálya sem érintette őket oly mélyen, mint ez a gyalázatos földelkobzás. Gyűlöletük az angolok ellen most már határt nem ismer. Inkább mind meghalnak, sem hogy abban hagyják a küzdelmet.

Londonban Buller tábornoknak, a volt délafrikai parancsnoknak nyugdíjaztatása sok vitára ad alkalmat. Vannak, akik helyeslik a kormány hirtelen elhatározását, de vannak, akik Bullerben hős katonát látnak, akit kár volt elejteni. Buller nyugdíjaztatásának különben igazi oka az, hogy a kormány ellen vigyázatlan nyilatkozatokat tett.

A harctétről nagyobb esatározások híre nem érkezett. Klerksdorp közelében (nyugati Transvaal) kisebb-nagyobb ütközetek történtek burok és angolok között, amelyekben rendszeren az angolok húzták a rövidebbet. Eredeti a burok harci módja itt is. Az angol katonákat, akik tömegesen megadják magukat, nem bántják, hanem meztelenre levetkőztetve őket, küldik haza a táborba. Hogy ottan azután mily gyönyörűséggel látják őket viszont az angol tiszték, az elképzelhető.

Meggyilkolt ember.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 25.

Felső Ábrányból írják: Alsó Ábrány és Mező-Nyárad között egy mézszállításból hazatérő cserépfalusi lakos Kovács Mihály egy általa a kocsijára felvett katonarabruhában levő csavargó által megszurattott és mézszért kapott 100 koronájától megfosztatott.

Még volt annyi ideje, hogy Nyáradra behajtatott a legközelebbi házhoz, Mezey Dávidhoz, ki azonnal orvosért küldött Ábrányba, s egyuttal a t.-daróczi és mezőkeresztesi csendőrséget értesítette.

Ezek a helyszínen megjelentek, a megszurtt embert kihallgatták és a nyomozást megindították, mely eredményre is vezetett.

— A véletlenül éppen arra czirkáló csendőrség, a daróczi csendőrökkel a rablógyilkost a Mezey Dávid tanyáján egy szalmakazalba bujva megtalálták s elfogták és a megszurttal azonnal szembesítették, ki rögtön ráismert.

Igy a rablógyilkos tettét teljesen beismerte, de a pénzről nem akar tudni, bár szemtanuk állítják, hogy az ábrányi korcsmában, hol a megszurtt és gyilkos együtt ittak, Kovács Mihálnál tetemesebb összeg pénzt láttak.

A rablógyilkos Fenyves Sándor mezőnyáradai lakos, ki a miskolci katonai börtön

Elő is kereste bíró uram a láda fenekeiről a féltett jószágot s kiment Kópé Pállal az udvarra.

A bűvös sapkát jobb kezébe fogta s elkezdte mozgatni nagy sebességgel, mialatt Kópé Pál a fellegot vizsgálta.

— Nos, megy a felleg? — kérdezte bíró uram.

— Nem megye biz az, hanem jön. Talán sebesebben kellene hajtani? . . . Adja csak ide, bíró uram!

Kópé Pál kezébe vette a bárányszőr süveget s rázta, suhogtatta teljes erővel; de biz a felleg csak nem akart elszaladni. Azon vették észre, hogy zuhogó zápor ömlik a nyakuk közzé.

Bíró uram méltó dühvel vágta földhöz a felleghajtó sapkát s bosszusan fölförmedve mondá:

— Az áldóját, rászedett az adta németje!

— Rá biz az! — tromfolt Kópé a szóra.

— Csufságba estünk, Pali!

— Abba ám, de mennyire! Ez a rongyos sapka nem ér többet ötven krajczárnál!

— Nem biz az, és én harmincz forintot adtam érte! El ne beszéld valakinek, té Pali!

Hiszen nem is dicsekedett azzal Kópé, hanem azért híre futott a tura sapkának, s ha nem alkalmas időben hull az eső, még ma is akad ember, a ki elmegy bíró uramhoz, hogy vegye elő azt a sapkát s hajtsa el vele a fellegot.

Hanem azért még ma is Mázsás uram az első ész a faluban.

ből még szeptember 17 én szökött meg, s azóta nem volt kézrekeríthető.

Kovács Mihály életben maradásához kevés a remény.

Fenyves Sándor márgyilkosságért 2 évi fegyházát ült, s mint katona is másodszer szökött meg.

A képviselőház megalakulása.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október. 25.

Az e hónap 26-ikára összehívott képviselőházat Csávossy Béla háznagy fogja üdvözölni miután tudvalevőleg a régi képviselőházból egy magának a háznagynak a hivatalos megbízása megy át az új országgyűlésre és tart mindaddig míg az új háznagyot nem választanak.

A képviselőház tagjainak üdvözlése után a háznagy felszólítja a Ház legidősebb tagját hogy foglalja el és töltsse be korelnök tisztjét. A korelnök a Ház legifjabb tagjaiból kijelöli a korjegyzőket.

A korelnök — valószínűleg Fabiny Teofil — fogja közölni azt is, hogy a király 28-án hétfőn déli 12 órakor fogadja a Házat a budai királyi várakban. Hétfőn délelőtt a Ház tagjai a képviselőházban gyűlnek össze s onnan Fabiny Teofil vezetése alatt járulnak a felség elé.

Ugyancsak hétfőn délután ünnepélyes Veni sancte lesz, melyet Vaszary hercegprímás ezelebrál nagy papi segédlettel. Kedden délelőtt 10 órakor ismét ülést tart a képviselőház és megkezdí az alakulást amely ezuttal több tennővel fog járni mint az előző országgyűlések elején történt amennyiben a kuria bíraskodás és összeférhetlenségi törvények rendelkezései olyan kijelentési és egyéb feladatokat ruháznak már a korelnökre is a minők idáig nem fordultak elő. Ilyenek a kuriához érkező kérvények, esetleg az azokra vonatkozó kuriai határozatok nyilvántartása és bejelentése, a képviselőnek összeférhetlenségi önbejelentéseik megtételére a való felhívás s a bejelentések nyilvántartása stb. Ennek daczára előrelátó, hogy három első ülés alatt végeznek ezekkel a dolgokkal, a melynk között elsőrangú az osztályok kisorolása és ezek által a mandátumok számon vétele és osztályozása.

A negyedik napon megtörténik először a Ház elnökének, azután a két alelnöknek, majd a jegyzőknek és a háznagynak, az ötödik ülésen a bizottságok megválasztása. Időközben azonban a korelnök és a korjegyzők funkciója véget és a helyét elfoglalja a Ház megválasztott tisztviselői kara. — Az első bizottság amely munkához lát a felirati bizottság lesz s ez rövid időbe belül a maga munkáját a válaszfeliratot bemutatja a Háznak. Harmadnapra megkezdí a Ház a felirati vitát. Ezt nyomon követi az 1902. évi költségvetést letárgyalatnak, a kormány indemnitijavaslatot fog a Ház, elé terjeszteni.

Megemlítjük itt, hogy hétfőn Széll miniszterelnök előterjesztette a felségnek az országgyűlést megnyitó trónbeszéd szövegét melyhez az uralkodó teljes egészében hozzá járult.

NAPIHIREK.

— **A reformáció emlékünnepe.** A debreczeni ev. ref. főiskola a reformáció emlék napján, 1901. évi okt. hó 31 én d. e. 10 órakor a nagytemplomban alkalmi istentiszteletet tart a következő sorrenddel: 1. Felálló ének: 37. dicséret 1. verse. 2. Gyülekezeti közének: XLVI. zsoltár 1. verse. 3. A reformáció emlékére. Palmertől. Előadja: a főiskolai énekkar. 4. Imádság. Tartja: Dr. Erdős József, theol. akad. tanár. 5. Luther éneke. Előadja: a főiskolai énekkar. Ezt követőleg orgonaszó mellett szószékre lép és 6. Egyházi beszédet mond: Csiky Lajos, theol. akad. tanár, főisk. lelkész. 7. Atyánk! előtted... Éneklí: a tanítóképző intézeti énekkar. Szövegét írta S. Szabó József, főgymn. vallás tanár. Dallamát szerző: P. Nagy Zoltán, tanítóképzőintézeti ének és zenetanár. 8. Záró ének. 170. dicséret 10. verse.

— **Társulati közgyűlés.** Az »Alsó-Szabolcsi Tiszai Armentesítő Társulat« érdekeltsége folyó 1901. évi november hó 5-ik napján délelőtt 11 órakor Debreczenben, a társulat székháza nagytermében (Széchenyi-utca 46 szám) rendes közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: I. A Tiszavölgyi társulat közgyűlésére meghatalmazottak választása. II. A folyó 1901. évi számadások megvizsgálására küldöttség nevezései továbbá az anyagok, szerek. árvédelmi felszerelés megvizsgálására megbízottak választása. III. Az előzőleg tartandó választmányi gyűlésen tárgyalt ügyekre vonatkozó javaslatok és határozatok. IV. Fenn választmányi gyűlés javaslata alapján a Tisza-Polgár, Balma-Ujváros, Angyalfáza és Nádudvari árterén felvett — kataszteri tiszta jövedelem nélküli területek osztályozás kulcsának Isőfoku megállapítása V. Ugyan annak javaslata alapján az 1902. évi költség előirányzat megállapítása. A közgyűlést megelőzőleg ugyancsak Debreczenben, a társulati székház nagy termében folyó 1901. évi november hó 5-ik napján délelőtt 9 órakor igazgató választmányi gyűlés fog tartatni, mely gyűlésre a választmány tisztelt tagjai ezen napon meghivatnak.

— **Dalestély.** A debr. munkás dalegylet f. hó 26-án, a Bika szálloda dísztermében Keller Sándor karnagy — és Kiss Béla zenekarának közreműködésével, dalestélyt rendez. Az estély iránt nagy az érdeklődés, melyet az egylet országos versenyeken elért sikereinek is tulajdoníthatunk. E törekvő egylet méltán megérdemli városunk mértő közönségének a pártfogását.

Az estély műsora következő: Nyitány a zenekar által. Dalinnepen, Thern K. től, éneklí a dalegylet. Szülőföldemen, Lányi Ernőtől, éneklí a dalegylet. Balatoni dalok, Gál F. től, éneklí a dalegylet. Elvonnélek, Erkel F. től éneklí a dalegylet. Rákóczy induló, Huber K. től (zenekisérettel) éneklí a dalegylet.

— **A tréfa vége.** A tegnap öngyilkossá lett szabó mester Fábian János öngyilkosságához, egy felette tragikus eset fűződik. Fábian János tegnap délbe haza menve a feleségétől 6 forintot kért, hogy revolvert vásároljon rajta. Az asszony elnevette magát és tréfásan oda szólt:

Jó lesz neked a kötél is.

Fábian komolyan vette a felesége kijelentését és minden teketória nélkül kötelet kerített és a Szent-Anna utcai temetőbe fel-

akasztotta magát. A nyolcz gyermekkel övégyen maradt asszony most már hasztalan kesereg a tréfának komoly dolga fejlődéséről.

— **Életuntak.** Bezdek Grün Gusztáv huszéves fényképész segéd mint Budapestről írják ma reggel az Izabella utca 62. szám alatt műhelyébe szublimát oldatot ivott.

Makkai Sándor kereskedő segéd is öngyilkosságot követett el ma reggel. A Rákóczy-terén levő vásáresarnok előtt sósavat ivott. A mentők a két élet untat súlyos belsősérüléseikkel beszállították a Rókus kórházba, a hol rögtön ápolás alá vették őket és remélhetőleg nem okára fölépülve elhagyhatják a kórházat.

— **Hidegvíz kura.** A szállóskertből késő éjen bandukolt hazafelé Vésős Mihály gazda, még pedig ugyancsak virágos hangulatban, melynek eszközlésében nagy szerepet játszott az a rengeteg mennyiségű bor, melyet torka üregén leeregetett. Nagy térférgések között el is jutott a kapuhoz és be is jutott rajta, de a csorgó alá tett nagy vizes dézsában, mely épen telve volt jóféle esővízzel, megbotlott s nyakig beleesett, úgy hogy hozzátartozói didergő állapotban vonták ki a dézsából. Vésős gazdának nagyobb baja nem történt, csak épen egy olyan nagy náthát kapott, hogy azóta folytonosan hvel beszél.

— **Üvegpalaczkok tisztítása.** Gyakran szoktak üvegmosásnál apró sörétszemeket használni, pedig az ólom hatása az egészségre veszélyes is lehet, azért tanácsosabb gyenge meleg marószódaoldattal porcellángolyócskákat erre a célra az üvegek mosásához alkalmazni. Egyes üvegeket nyers burgonyaszélet és ujságpapiros darabkákkal gyenge meleg víz használatával öblögessük jól ki, miután a nyomdafesték még a zsíros és olajos üvegeket is gyorsan megtisztítja, de mivel az az egészségnak szintén ártalmas, utólagosan forró vízzel kell még azt az üveg falairól lemosni.

— **Durva férj.** Vadállati természetű, elfajult indulatu ember lehet Vanczó Károly napszámos, aki a szegény feleségét minden igaz ok nélkül kegyetlenül elveri. Tegnap este a miatt veszett vele össze, mert a vacsorára adott galuskán nem volt bőségesen a turó. Szóváltás közben úgy kivetkőzött türelméből Vanczó, hogy a tálat feleségéhez vágta, kinek fejét sértette meg az összetört tál cserépjé. A szegény asszony a szomszédokhoz menekült durva férje elől, kik bekötötték vérző fejét. Jó lenne az ilyen férjeket tisztességesebb érzelmre szoktatni.

— **A padlás tolvaja.** V ar j a s Árpádné, meszena-utcai lakosnőtől a padlásra száradás végett felteregetett ruháit eddig ismeretlen kezeragadó ellopta. Gyauja az udvarban lakott egyik cselédre irányul, ki megszökött gazdájától. A rendőrség nyomozza az ismeretlen helyre tünt cselédet.

— **Eltévedt gyermek.** Tegnap este hét óra tájban egy gyermek keserves sírása vonta magára a poszton álló rendőr figyelmét. Odament hozzá s megkérdezte sírása oka felől. Az mintegy négy éves gyermek faldokló zokogással mondta el, hogy eltévedt s nem találja szüle házát. Szerencsére az apja neve eszébe jutott s így a rendőr mindennemű nagyobb baj nélkül hazakísérhette.

— **A szentesi pótválasztás.** A szentesi pótválasztás e hó 27-én lesz Molnár Jenő Ugronpárti és Tasnády Antal Kossuthpárti jelöltek között. Ma kaptunk a választásra vonatkozólag egy érdekes nyomtatványt. A Molnárpárt kortese van lépéngálva rajta. A kortes ur egy emelvényről tájékpipát nyújt a tiltakozó tömegnek. A rajzon e ver-sike van:

»Jebike, Jebike
Nem kell a pipád!
Rajta van, rajta van
A csunya pofád!
Nem kell nekünk
Csak Kossuth-párti:
Éljen, éljen
Doctor Tasnády!»

— **Az elgázolt leány állapota.** A múlt heti zavargások alkalmával a kis vasut elgázolta Patterman Terézt. A leányt bevitték a kórházba, a hol tegnap oly rosszra fordult az állapota, hogy a kezelő orvosai feladták a reményt életben tartásához. A láza ma már alább szállott, de még nincs túl a vesélyen. A kivonat áldozata iránt az egész városban nagy az érdeklődés és sűrűn kérdezősködnek, hogy léte felől.

— **Ki a legény a csárdában?** Kurucz leány volt Kovács Antal. A faluban szinte félték már tőle, olyan híras volt duhajkodásáról. Ha a kocsmába ment, a többi legény emiatt kitért előle, egyik sem mert kikezdeni vele. Vasárnap azonban emberére talált Szely Lajosban. Mikor Kovács szokott módján dobálózni kezdett az üvegpoharakkal, Szely eléje állott s rendre intette. Kovácsnak sem kellett több. Megmarkolta Szelyt s földre teperte. Erős dulakodás keletkezett közöttük, minék végével Kovács súlyosan megsebesülve hagyta el, illetőleg vitték el a csata térről. Szelynek nem történt semmi nagyobb baja, legfőlegb a törvény számol vele a hősiesség bemutatkozása miatt.

— **Egan Ede utóda.** Hírszerint a felvidéki ruténsegítő kormánybiztosság élére, Egan Ede utódaul a földmívelési kormány ifjabb Lónyay Sándor volt országgyűlési képviselőt és volt főispánt szemelte ki. Lónyay hosszabb ideig volt Bereg megye főispánja s maga is felvidéki ember, aki az ottani viszonyokat alaposan ismeri.

— **Vakmerő rablás.** Londonban az öreg Klox ékszerészhez a minap beállított egy ur azzal, hogy ékszer akar vásárolni. A mint a válogatásba beléfogott, egyszerre csak belépett két állarczos férfi az üzletbe. Az egyik a földre teperte az ékszerészt és zsebkendővel betömte a száját. A másik pedig így szólt a megrémült öreghez:

— Ne féljen semmit, mi nem öljük meg Csopán csak kireboljuk önt. Ha csendesen viseli magát, nem történik semmi baja.

A szegény aggastyán szót fogadott, elűrt mindent, mire a három rabló 250 darab ért és egyéb ékszereket elrabolt az üzletből. A londoni rendőrség nyomozza a tetteseket, de eddigelé siker nélkül.

— **Ludvigh Gyula — udvari vasuti igazgató.** Arról értesülünk, hogy királyunk udvari vasuti igazgatója, Klaudy Sándor lovag legközelebb nyugalomba vonul és hogy helyébe az uralkodó Ludvigh Gyula minisz-

teri tanácsost, államvasuti elnökgazgatót, a főrendiház tagját fogja kinevezni. Forrásunk szerint a király egyenés kívánsága az, hogy Ludvigh Gyula vállalja el az udvari vasuti igazgató tisztjét. Az uralkodó nem első ízben adja jelét, hogy méltányolja Ludvigh elnökgazgatónak különösen a vasut ügyterén szerzett érdemeit és kiváló egyéni tulajdonságait. E méltánylásának csak újabb megnyilvánulása az a kitüntetés, melylyel Ludvigh Gyulát ebbe az előkelő udvari méltóságba hejezi. A méltósággal ez a cím jár: A császári és királyi udvari vasuti utazások igazgatója.

— **Czolgosz a börtönben.** Mac Kinley gyilkosa, mint amerikai lapok írják, nagyon jól érzi magát a börtönben. Jó étvágygyal eszik, iszik és cseppet sem fél a reá váró haláltól. Nemrég egy kosár virág érkezett a számára. A virágokat persze nem adták Czolgosznak. A börtönőr azonban egy újságíró előtt kijelentette, hogy a virágok egy olyan előkelő ember ajándékai, hogy elbámulnának, ha tudnák a nevét.

Magyar feltaláló sorsa.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 25.

Magyar feltalálónak születni rossz sor! Irinyi József, a gyufa feltalálója, Puskás Ti vadar, a telefon hírmondó megteremtője, ezek a zseniális emberek nyomorban haláltak meg.

A ki legutolsó a sorban, tegnap lehelt ki sokat szenvedett lelkét. Tegnap halt meg ugyanis a Grünwald szanatóriumban Virág József, a nagyészű, divinatorius szellemű fiatal feltaláló, 32 éves korában. És nagy nyomorúságban. Pedig Virágnak olyan találmánya volt, a mely kezdetleges állapotában is kincseket ért.

Lapunkban részletes leírását is közöltük annak a zseniális találmánynak, a melynek Virág és tarsai, Pollák, meg Pintér voltak a mesterei. Találmányuk a távirónak olyan tökéletesítése, hogy azzal ugyanannyi idő alatt, mint az eddig használatos rendszereknél, százannyi szót, sőt annál is többet lehet leadni. Utóbb még annyiban is tökéletesítették a találmányt, hogy az most nem pont vonal jelekben, hanem összefüggő betűkkel adja le a szavakat.

Óriási találmány ez, a melynek szédületes a jövője. Szegény Virág meg nem érhetette már ezt a jövőt.

Virág József 1870-ben született a brasso megyei Földváron. Iskoláit Brassóban, Kolozsvárott, Budapesten végezte itt tanársegéd lett a műegyetemen. Majd a kereskedelemügyi miniszteriumba lépett be mérnöknek s itt később a szabadalmi osztály szervezésével bízott meg.

Utóbb szabadalmi bírónak nevezték ki s ennek a testületnek egyik legképzettebb, legnagyobb szaktudású és leglelküsemertesebb tagja volt, 1898-ban szerkesztette meg Pollákkal, egy fővárosi villamosági gyár könyvelőjével a «Belautographot» és ezen való kísérletezésük közben jutottak gyorsatviró gondolatára.

A találmány nagy feltűnést keltett az egész világon. A külföld legelőkelőbb szaklapjai sietve közölték a találmány rajzát és leírását s mindenki nagy jövőt jósolt a magyar mérnök találmányának.

Még élénken emlékezünk rá, hogy legutóbbi próbájuk Budapest és Berlin között, melyen még Amerikából is voltak szaktérfiak, minő rendkívüli feltűnést keltett. De hasznát a találmány eddig, sajnos, nem hajtott, mert

finanszírozói olyan óriási igényeket támasztottak, hogy a teljes értékesítéshez még eddig eljutni e miatt nem bírtak.

Néhány esztendő múltán' úgy lehet meliők kerülnek ki szegény Virág József találmányából, de rajta betelt a magyar feltalálók sorsa; meghalt nyomorúságban és kétségbeesésben, mint az olyan férj, apa, a ki nem tudja hova leszzen özvegye, hova leszzen árvái. Ma délután temették el a Kerepesi temető halottasházából.

Színház.

* **A tartalékos férj.** Rákosi és Gutti e mulattató bohózata tegnap este is nagy számu közönséget gyűjtött egybe a színházba. Az egymást érő bohókás helyzetek tréfás ötletek folytonos derűtségekben tartották a közönséget, mely sűrű tapsokkal jutalmazta a szereplőket. A szereplők mindegyike kedvvel, temperamentumosan játszott s méltán érdemelték ki a tetszést.

* **Műsorváltozás.** A szombatra hirdetett »Furcsa háború« helyett, közbejött akadályok miatt »A modell« fog színre kerülni.

* **A szökött asszony.** Vasárnap este Csiky Gergelynek, a nagy drámaírónak egyetlen népsziműve »A szökött asszony« fog színre kerülni, melyen szintén meglátشانak a nagy mester alkotó erejének nyomai. Csiky ez egyetlen népsziműve bizonyára érdeklődéssel fog találkozni a közönség részéről.

Gyűjtő szenvedelmek.

— okt. 25.

A sokféle gyűjtő szenvedelem között talán a legmulatságosabb az utcai felírások humorának a gyűjtése. Czégtáblán, kapuczimereken, hirdetésekben a figyelmes sétáló annyi mulatságos dolgot talál, hogy van nevetni valója az egész idő alatt. Egy ilyen szenvedelmes gyűjtő közli velünk most gyűjteményének érdekesebb darabjait. Gyakran megtörténik, hogy a régi czégtáblát az új gazda egyszerűen átfesteti, de idővel az új festés alól mégis csak kilátszik a régi. Egy fűszeresbolt felett például ez a felírás van:

K. József és Tej testvére.

A »tejszó természetesen még a régi »tejszarnok« felírásból való, de most kiátközött. A humoros felírások nagyrészt az elvétett helyesírás szolgáltatja. Egy pompafűszeresbolt a következő szenzációs címet viseli:

Temetkezés vállalat.

Az embert szinte kíváncsivá teszi a temetkezésnek erre az új módjára. Egy kis külvárosi fűszeresnek a boltjából üvegfallal elválasztott szurdékja van, de azért az ajtón büszkén viseli a felírást:

Bíró.

Természetesen bureaut akar ez jelenteni. A hibás rövidítésnek is van egy áldozata, bár eddig talán maga sem vette észre. Czégtáblája ilyen:

W. . . Sz. A. Már.

Persze kikellott volna írnia, hogy Márton vagy Márkus-e a másik neve és akkor nem

volna baj a táblán. Egy ferencvárosi polgár valószínűleg még a régi jó időben, mikor a magyar nyelv nem volt még annyira elterjedve, agylátszik, a maga és a bitvese nevének kezdőbetűit tette fel a házra kapucsimerül, anélkül, hogy feltűnt volna; de a mai magyarosabb világban ugyancsak kiírta így:

Ö. K.
Ö. R.

Egy kapu alatt a házmeister, aki vagy felvidéki atyafi, vagy cseh muzsik, a kapualjába ezt a akonikus felírást illesztette:

Köpké tilos.

Orvos az iskolában.

Egy czélszerű ujtás.

Debreczen, okt. 25.

Sok dologban még hályog fedi az emberek szemét. Ilyen a gyermeknevelés is. Ezen a téren valami különös makacssággal tartja magát némely szülőbenn sőt némely tanítóban is a sith, hogy a gyermeket nem kell szektatni az élet szigorúságához hiába hirdeti a tudomány, hogy minden erőszakosság durva benyulás a gyermek lelkébe, később megbosszolja magát mégis azt látjuk, hogy némely háznál páczával, bottal pipaszárral és mindenféle kéznél levő szerszámmal ütök-verik a gyermekbe a tudományt és jobb erkölcsöt.

Az egyetlen a vigasztalás dologban az, hogy a tudomány sugarai mind mélyebben és mélyebben hatolnak be a legsötétebb rétegekbe is és lassankint ott is megnyílnak a szemek.

A magyar közoktatásügy bár sok benne a fölösleges kísérletezés és nagyon sok teotikus, akadémius értékű terveit a praktikusabb érzékű tanítónak felsőbb nyomás következtében meg kell valósítania, mégis a tudományosabb, felvilágosodottabb irányban halad általában.

Ilyen helyes uton járó bölcs és humanus terv az is, amely a kultuszminiszterium egy szaktanácsát foglalkoztatta az iskolai orvosok kérdésében.

A szaktanácskozás kimondta, hogy a tanári konferenciákon ezentúl az az iskolai orvos is jelen legyen és ha a diák szorgalmában vagy magaviseletében feltűnő rosszabbodás következik el az orvos vizsgálja meg, hogy nem a gyermek betegsége okozza-e a szembetűnő változást. Szinte halljuk a gáncoskodó, gunyolódó hangot, mely e terv nyomán fel fog merülni.

Az egyik perszifálni fogja hogy már a gyermekek közt is keresik az elmebajosokat.

A másik, a régi jó időre fog hivatkozni, amikor páczával verték ki belőle az efféle betegségeket és mégis — bizony: mégis — derek ember lett belőle. Pedig a dolog sem nevetni, sem kivetni nem való. Minden ember álláthatja, hogy azt a gyermeket amelyik beteg, nem büntetni kell, hanem gyógyítani. Legfeljebb azon lehet csodálkozni hogy mind eddig nem gondoltak erre és keményen megbüntették néha a beteg, tehát ártatlan gyermeket.

Mert, hogy mikor beteg a gyermek, azt

a laikus szülő vagy tanító nem mindig tudta megítélni. A városi gyermekek közt, a kik alig vannak szabadon levegőn, hány az ideges, hánynak fáj a feje és a mikor rettenetes bünéről kell számot adnia az iskola hatóságának, szemre egészségesnek látszik, ő maga sem érzi baját de az orvos észrevéne rajta, hogy beteg és nem büntetni, hanem gyógyítani kell.

Ha arra gondolunk, hogy az elmebaj súlyos neme a moral insanity a gyermekkorban vásottsággal, apró, gonosz indulatu csiny tevésekkel kezdődik, amiket eddig a szülők, az iskola kegyetlen büntetésekkel igyekeztek kiirtani és ezek a büntetések még vadabbá tették a beteget holott gyógyítással meg is lehetett volna menteni, át kell látnunk, hogy a diákok orvosi megfigyelése mennyire helyes és okos terv. — Számítalan példát tanul ságot lehetne még felsorolni [a mik mind a legujabb terv helyességét és okosságát bizonyítják, de meg elégszünk annak a konstataálásával, hogy ime lassankint megnyílnak a szemek.

Makkai Zsigabá.

A tiszta választások legcsattanósabb eredménye volt az, hogy az ákosfalvi kerület, Makkai Zsigabát, a »harisnyás« székelyt választotta meg.

Zsigabá nem tartozik a talentumok közzé s még uri hivatal sem viselt s így nem csoda, ha képviselővé történt megválasztása meglepte őt magát is, meglepte a választóit és meglepte az egész országot. Jól esik ez a meglepetés mert szokatlan, új, de az is bizonyos, hogy ez a választás a régi kormányok büneinek eredménye.

A székelyföld nagy részén a múlt időkben pénzzel szoktak mandátumot vásárolni. Ezt a nép nemcsak megszokta, de természetesnek is találta. Most aztán, hogy a tiszta választások órája ütött s a pénz osztogatás megszűnt, — egyet gondolt a nép, Ha pénz nincs, — votum sincs! De mivel valakit csak kell választani, hát csináljunk egy tréfát. Megis csinálták,

Zsigabá éppen valami deszkát szállított a két apró lovával a választási nap előtt. — Találkozott X. gróffal.

— Hallja ked Zsigabá, szólott a gróf. Minek kírdódik maga ezzel a deszkával. — Jobb lesz ha beáll nagyságos urnak.

— Hm — nyögött Zsigabá. Hogy vala az a szó?

— Azt mondtam, hogy álljon be nagyságos urnak.

— Ejszen csak komázik a méltósága! — Nem én! Itt a kezem! Megválasztjuk követnek.

— Hát aztán instálom mit csinálnék én avval a követséggel.

— A mit a legtöbb követ. Eszik, iszik, szivarozik sétál és szavaz. Hanem most itt van egy kis élcsmásia való! — Forduljon ked vissza és beszéljen az atyafiakkal.

— Ne te ne! — mondá Zsigabá — már látom, hogy fele se tréfa!

Ezzel megfordította a lovait és rájok csapott.

— Gyü te fakó! Nem látod, hogy az ákosfalvi követi ül a székében?!

Zsigabá ment a választói közzé. Azok egész éjlen riadallal fogadták, mert már tudta mindenki, hogy Zsigabá van kiszemelve követnek. Mikor a nagy és vidám éljenzés elhangzott Makkai így szólt:

Tisztót székőjök, atyafiak! A sok beszéd szegénység. Ez a harisnya székőj-harisnya ugye? Nohát elég vót, a nadrágból — válasszuk meg a harisnyát is már!

A székelyek összenéztek.

— Ne te ne! Van esze a bolondnak. Ez a »Székely harisnya« ugy terjedt a választók közt szájról-szájra, mint a futó tűz. Megmozdult a tömeg. Eddig csak tréfára vették, de most egyszerre suttogni kezdtek.

— Mit érünk az urakkal? Mönnyön oda székői! Ember a gáton!

— És Zsigabá másnap, mint az ákosfalvi kerület kerület képviselője lépkedett egy-két komájával.

— Fövöttem a jobbik gunyámat mondtam — ejsze így talál!

— Ugy-a! mondták a többiek és betértek a fogadóba.

— Adjon egy csöpp pálinkát — mondtotta az egyik székely a korcsmárosnak.

A korcsmáros elibők tette a pálinkás üveget. A székely meglökte Makkait.

— Használja nó! Nácscságos koma!

— Használja a fene többet. Kérők fekete-kávét mondotta Zsigabá s mikor kihozták uri tempóval kezdette szürcsölni.

Egy tisztviselő, akinek Zsigabá annak elötte sokat süvegelt — lépett a fogadóba.

Zsigabá hirtelen felugrott az ülőhelyéből.

— Szörönésés jónapot kívánok.

— Csak maradjon Nagyságos uram, mondá a hivatalnok.

— Oh instálom, be nehéz az uri állapot.

— Könnyü azt megszokni Zsigabá.

— Megpróbáljuk, Igaz, hogy most még nem tudom, de ott vannak a vásárhelyi képviselők. Egy párton vagyunk. Hát csak ugy csinálók, ahogy ökemök!

Hanem a székelyek még akkor se felejtik el a »harisnyát« mikor Zsigabá már megszokta az uraskodást. Nagyon meglepett neki a szóbeszéd:

— Elég volt a nadrágból, válasszunk harisnyát.

CSARNOK.

A gonosz mostoha.

— Regény a népelethől. —

I r t a : Szini Péter

VI.

A nyomor gyermekei.

A szorgalmas Károly nehéz betegségbe esett s nem folytathatta mesterségét. Napról napra fogyott, tűnt el, mit hosszas szorgalom után egybegyűjtöttek. Sok kellett az orvosnak, a sok gyógyszerért.

Két hónapi hosszas betegség után magához jött végre s vissza nyerte egészségét de mily meglepetés várt reá.

Nem volt a háznál semmi. A szegény Juliska elcsúszott, elfrnyadt. Megölte a virasztás, epekedés, nélkülözés. — Gyakran annyira sem jutott, hogy kenyeret vehessen.

Károly kétségbeesetten látta a pusztulást melyet betegsége okozott s mivel saját erejéből nem volt képes beszerezni a mesterségéhez szükséges dolgokat, elbaráczta hogy beáll a gyárba, hol ezelőtt volt s nap számra dolgozik.

El is ment a gyár felügyelőjéhez s tudatta kívánságát.

— Sajnálom, nincs hely! — mondá az idegen. — Egyelőre nem lesz szükség reá.

A szegény ember kuszult kedélyvel, gondoktól leverette ment egyik helyről a másikra. Szinte könyörögve kért munkát, de minden fáradozása hasztalan volt.

Nem talált helyet, hol munkát adtak volna neki.

A nyomor felütötte rémféjét s a szegény Károly hasztalan küzdött ellene. Nem volt ereje, hogy megbirjon az óriással.

Kétségbeesetten ment lakására, azon elhatározással, hogy reggel nagybátyjához fordul segítségért.

Juliska könyvelőbábat szemmel fogadta hazatérő férjét.

— Semmi, semmi! — mondá Károly. Mi lesz belőlünk? . . . Az emberek szivete lenek, nem ismerik a könyörületet.

— Ne essél kétségbe, Károly! A jó Isten talán reánk tekint! Jó lenne talán nagybátyáddal beszélni.

— Igen, magam is gondoltam már erre! Reggel elmegyek hozzá! Még csak ő benne van reményem!

— A hol legnagyobb a szükség, ott segít Isten! — mondá Juliska.

— Oh, angyalom! . . . Nem törődöm én magammal, de téged és kedves kis gyermekemet éhezni látni, ez okoz irtóztató kint!

— Ne busulj! Szívesen tűröm a megpróbáltatás vessejét, csak hogy meggyógyultál!

Ezután Juliska darab barna kenyéret s húst tett az asztalra.

— Egyél, Károlyom! — mondá. — Mert te gyenge vagy s a nélkülözés ismét betegé tehetne!

— Hol vetted ezt, édesem?

— Oh Istenem mit tudtam tenni? Nagyon éhes voltam! Eladtam egyik ruhámat s annak árán vettem!

Károly fejéhez kapott e szavakra s agya csaknem szétrobbantotta fejét.

— Istenem! Mire jutottunk? — mondá szomorúan.

— No, no . . . Ne hidd, hogy szükségem volt rá! Majd ha derül felettünk az ég, vehetünk mást.

Károly felette éhes volt. Ilyen állapotban nem volt mit tenni egyebet, mint tudomásul venni a szomorú valót.

— Türelmetlen állapot ez! — gondolá, midőn lefeküdt. — Ezt nem lehet annyiban hagyni! . . . Beszélnem kell nagybátyámmal! . . . Ha ő sem segít rajtam, elveszem a nyomorban.

VII.

Börtönben.

Alig pirkadott még a hajnal, midőn a nehéz gondoktól sujtott Károly felébredt.

Csendesen öltözött fel s néstelenül lépett ki a szobából, hogy alvó kedveseit fel ne költse.

Siető léptekkel haladt az utca felé, hol nagybátyja portáskodott.

— Mi lesz velem, ha itt sem érek célra? — gondolá el. — Azt nem várhatom tőle, hogy alamizsnán tartson. Neki magának sincs valami fényes jövedelme!

Járókelők mentek el mellette, kik erősen megbámulták a lehorgasztott fejjel haladó embert.

— Jó ember, szerető rokon; csak nem fog elhagyni e szomorú helyzetemben! — mormogta csendesén. — Ismerős e nagy városban s ha ajánlani fog, könnyebben akad helyem.

Közel volt már a helyhez, hol nagybátyja lakott, midőn nagy zaj csapta meg fület.

(Folyt. köv.)

Nyiltér.

Ne mulassza el senki őszi és téli divatcikkek beszerzése végett fölkeresni a párisi divatruházat, Debreczen, a m. k. főposta mellett, a hol női felöltőkben, leánykabátokban, gyermek köpenyekben, diszített női kalapokban, selyem blousok, szőrme kiegészítésekben, meglepő dús választéku ajándékok kaphatók. Bámulatos olcsó szabott árak.

Vasuti menetrend

Érvényes 1901. Október hó 1-től

— Egységes vasuti idő szerint. —

Debreczen Budapest (M. áll. v.-tól.)

Debreczenből indul	Vonat	Erkezik
P.-Ladány* . . . . . 12.— déli	Vegyesvonat	1.28 délután
P.-Ladány . . . . . 3.10 este	Személyvonat	9.43 este
Budapest . . . . . 9.01 délelőtt	Gyorsvonat	1.50 délután
Budapest . . . . . 12.36 délután	Személyvonat	8.10 este
Budapest . . . . . 10.27 éjjel	Személyvonat	5.45 reggel
Budapest . . . . . 4.16 délután	Gyorsvonat	9.40 este
P.-Ladány . . . . . 3.37 "	Tv. sz. sz.	5.34 délután
Debreczen—M.-Sziget—Körösmező		
Körösmező . . . . . 5.10 reggel	Személyvonat	2.08 délután
M.-Sziget . . . . . 2.56 reggel	Személyvonat	12.41 délután
M.-Sziget . . . . . 3.56 délután	Személyvonat	10.50 éjjel
Szatmár-Németi . . . . . 12.17 délután	Gyorsvonat	4.56 délután
Szatmár-Németi . . . . . 7.58 este	Tv. sz. sz.	12.03 éjjel
Szatmár-Németi . . . . . 6.46 este	Gyorsvonat	8.50 este
Debreczen—Szerencs		
Szerencs . . . . . 8.22 reggel	Személyvonat	11.21 délelőtt
Szerencs . . . . . 4.01 délután	"	7.03 este
Szerencs . . . . . 6.58 este	"	10.43 éjjel
Debreczen—Füzes-Abony		
Füzes-Abony . . . . . 4.42 reggel	Vegyesvonat	10.24 délelőtt
Tisza-Füred . . . . . 4.21 délután	"	7.56 este
Debreczen—Nagy-Léta—Vértes		
N.-Léta—Vértes . . . . . 9.35 reggel	Vegyesvonat	11.16 délelőtt
N.-Léta—Vértes . . . . . 4.31 délután	"	6.18 este
Debreczen—Tisza-Lök		
Tisza-Lök . . . . . 5.28 reggel	Vegyesvonat	9.17 délelőtt
H.-Nánás . . . . . 4.06 délután	"	7.29 este
H.-Nánás . . . . . 11.20 délelőtt	"	1.18 délután

* Minden kedden.

Budapest—Debreczen

Debreczenbe érkezik	Vonat	Indul
P.-Ladány . . . . . 7.41 reggel	Tv. sz. sz.	6.08 reggel
P.-Ladány . . . . . 5.03 reggel	Személyvonat	4.00 reggel
Budapest . . . . . 3.36 délután	Személyvonat	9.15 délelőtt
Budapest . . . . . 6.26 este	Gyorsvonat	2.03 délután
Budapest . . . . . 2.33 éjjel	Személyvonat	7.05 este
Budapest . . . . . 11.44 délelőtt	Gyorsvonat	6.50 reggel
Körösmező—M.-Sziget—Debreczen		
Szatmár-Németi . . . . . 8.46 reggel	Gyorsvonat	6.42 reggel
Szatmár-Németi . . . . . 7.32 reggel	Személyvonat	3.45 reggel
M.-Sziget . . . . . 12.16 délután	Személyvonat	6.— reggel
Szatmár-Németi . . . . . 6.45 este	Személyvonat	2.47 délután
M.-Sziget . . . . . 3.55 délután	Gyorsvonat	11.35 délelőtt
Körösmező . . . . . 10.12 éjjel	Személyvonat	1.22 délután
Szerencs—Debreczen		
Szerencs . . . . . 8.07 reggel	Személyvonat	5.— reggel
Szerencs . . . . . 12.07 délután	Személyvonat	9.03 délelőtt
Szerencs . . . . . 7.53 este	Személyvonat	6.10 délután
Nagy-Léta—Vértes—Debreczen		
N.-Léta—Vértes . . . . . 7.18 reggel	Vegyesvonat	5.25 reggel
N.-Léta—Vértes . . . . . 3.13 délután	"	1.05 délután
Tisza-Lök—Debreczen		
Tisza-Lök . . . . . 8.17 reggel	Vegyesvonat	5.06 reggel
Tisza-Lök . . . . . 6.35 este	"	2.35 délután
H.-Nánás . . . . . 3.30 délután	"	1.30 délután
Füzes-Abony—Debreczen		
Füzes-Abony . . . . . 8.— reggel	Vegyesvonat	4.18 reggel
Füzes-Abony . . . . . 5.45 délután	"	11.35 délelőtt

Diszített női kalap
már 2 frttól feljebb.
Szörme coliók.
Karmantyukban
nagy választék.

Hajdu és Biharmegye általánosan elismert legnagyobb
Női felöltő és női kalap
áruháza

Téli posztó gallér,
prémekkel
12 frttól feljebb.
Eredeti modell drbók.
Szinházi gallérok fél
árban.

RÓZSA LAJOS

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Prémes téli kabát
már 6 frttól feljebb.
Prémes félpaletók
már 10 frttól feljebb.

telhalmozott raktár miatt

nagy alkalmi-eladást
rendez.

Gyermek köpönyeg
már 3 frttól feljebb.
Szörme gallérok
már 8 frttól feljebb.

Cs. és kir.

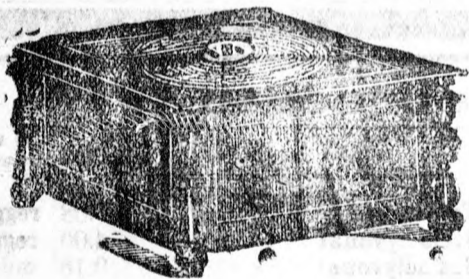

udv. hangszergyár.

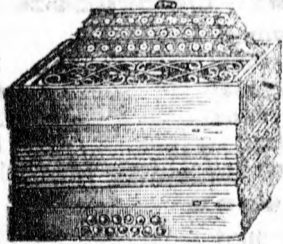
Sternberg Armin és Testvére,

Főraktár és iroda: Budapest, Kerepesi-ut 36.

Minitur-Ariston.

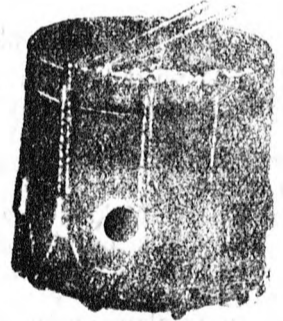
Ezen új találmányu bájos hangszerezen a legkedveltebb magyar vagy más nótákat elhuzhatja még az is, kinek fogalma sincs a zenéhez. Ára 8 frt 50, a kóták darabja 25 kr.

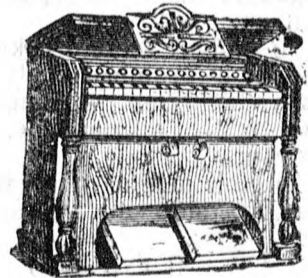
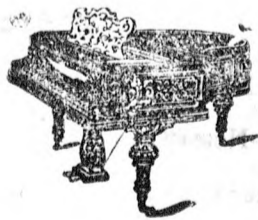
Kitűnő hangon harmonikák
8 frttól feljebb 4, 5, 6, 8, 10 frt.

Zongora-termek:

Kossuth Lajos-utca 22.
(Károly-körút sarkán)
Zenepalota.

Iskolai hegedűk.

Dallama csengő, egyenlően tömör erőteljes
hangu zongorák a legújszerűbb vá-
lasztékban.

Mindenütt kitűnőnek elismert, saját gyár-
mányu iskolai, szalon és egyházi har-
moniumok.

Erard, Feurich, Kern, stb. világhírű zongorák kizárólagos képviselője,

Képes árjegyzék: a) harmonikákról, b) mechanikai zenélő művekről és zenélő dísz tárgyakról, c) az összes egyéb hangszerekről mint hegedűk, fuvolák, **czimbalmok**, **szitárak**, **harmoniumok**, **zongorák** sibről ingyen és bérmentve küldetik, csak megnevezendő, hogy mitféle hangszerről kívántatik az árjegyzék.

Vendéglősöknek zenélő automataik.

Debreczen, nyomtatott Kutasi Imre utóda könyv-nyomdájában.